



TAMPEREEN  
AMMATTIKORKEAKOULU

# SOITINNUS KIRKKOURUILLE TEOKSESTA THE FINAL COUNTDOWN

Jukka Lehtimäki

Opinnäytetyö  
Joulukuu 2017  
Musiikin koulutusohjelma  
Kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehto



## TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Musiikin koulutusohjelma  
Kirkkomusiikin suuntautumisvaihtoehto

LEHTIMÄKI, JUKKA

Soitinnus kirkkouruille teoksesta The Final Countdown

Opinnäytetyö 40 sivua, joista liitteitä 11 sivua  
Joulukuu 2017

---

Opinnäytetyössä toteutettiin alkuperäistä levytystä kunnioittava soitinnus kirkkouruille teoksesta The Final Countdown. Popmusiikkia edustavat musiikkitoiveet ovat yleistyneet erityisesti kirkollisten vihkimisten yhteyksissä, minkä vuoksi yhä useampi kanttori kohtaa työssään tilanteita, joissa ainakin osan toimituksen musiikista toivotaan olevan muuta kuin perinteistä kirkkomusiikkia.

Työssä käydään läpi rytmimusiikin toteuttamiskeinoja kirkkouruilla, esimerkisoitinnuksen syntymisen eri vaiheet sekä lopuksi analysoidaan soitinnus kohta kohdalta. Työn tarkoitus oli vastata kysymyksiin mitä tehdään, miten ja miksi. Työn myötä valmistui nuotti, johon on aukikirjoitettu koko soitinnus, ja jonka avulla esimerkikappale on toteutettavissa. Esimerkki rekisteröinneistä on tehty Lammin kirkon 28-äänikertaisille uruille. Työssä esiteltyjen rekisteröintiohjeiden ja soitinnuksen analyysi-osion avulla on mahdollista löytää toimivat rekisteröinnit myös hyvin erilaisille uruille. Esitellystä soitinnuksesta on tehty äänite, joka on tämän työn liitteenä.

Soitinnus onnistui jäljittelemään esimerkikappaleen alkuperäisen levytyksen kuulokuvaa hyvin. Erityisesti kompian toteutuksen osalta lopullinen soitinnus poikkesi huomattavasti ensimmäisistä kokeilluista vaihtoehdoista. Kahden käden samanaikainen osallistuminen kompian soittamiseen oli selkeästi muita vaihtoehtoja toimivampi ratkaisu tämän tyyppisessä musiikissa. Onnistuneen ratkaisun löytymisen vuoksi voidaan olettaa, että moniin muihinkin popmusiikkia edustaviin kappaleisiin olisi löydettävissä kirkkouruille hyvin käyttökelpoisia soittotapoja.

## **ABSTRACT**

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Tampere University of Applied Sciences  
Degree Programme in Music  
Option of Church Music

LEHTIMÄKI, JUKKA:  
Instrumentation of The Final Countdown for Church Organ

Bachelor's thesis 40 pages, appendices 11 pages  
December 2017

---

The objective of this study was to carry out a detailed instrumentation of the piece The Final Countdown for the church organ retaining the musical image of the original recording. Increasingly, people wish to have pop songs played in church ceremonies. For that reason, more and more cantors face situations where they are expected to play music outside of traditional church music genre.

This study consists of three phases. At first, some ways to play pop music on the church organ are explored. Then the phases of instrumentation are explained, and at the end, the instrumentation is analysed step by step. In the instrumentation a proposal of registrations is also made according to disposition of the organ in Lammi church. The instrumentation was also recorded.

The musical image of the original recording was well achieved in the instrumentation. Especially playing the rhythm on both hands simultaneously offered a very appropriate way to play that kind of music. Achievements in this instrumentation prove that it is assumably possible to find good and working solutions for playing many other pop songs on the organ as well.

---

Key words: organ, popular music, instrumentation and orchestration, transcription

## SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	RYTMIMUSIIKKIA KIRKKOURUILLA.....	7
2.1	Vapaa säestys ja rytmimusiikki .....	7
2.2	Rytmimusiikin toteuttamiskeinot.....	7
2.3	Tempo ja sen käsittely .....	8
2.4	Artikulaatio ja akustiikka.....	9
3	ESIMERKKIKAPPALE – THE FINAL COUNTDOWN.....	10
3.1	Kappaleen taustaa .....	10
3.2	Valinnan perusteet .....	10
3.3	Aiempia urkutoteutuksia.....	10
3.3.1	Yhteistä aiemmille toteutuksille.....	12
3.3.2	Muita esimerkkejä soitinuksista uruille .....	12
4	TRANSKRIPTIO .....	13
4.1	Transkriptio muistiinpanona .....	13
4.2	Välineet ja keinot .....	13
5	SOITINNUKSEN VAIHEET .....	15
5.1	Kuulokuvan toteuttaminen.....	15
5.2	Elementit ja niiden valinta .....	15
5.3	Äänite.....	17
5.4	Rekisteröinnit.....	17
5.5	Nuotti .....	18
6	SOITINNUKSEN ANALYYSI .....	20
6.1	Ennen introa – Tahdit 1–6.....	20
6.2	I – Intro ennen komppia – Tahdit 7–20 .....	20
6.3	I – Komppi alkaa – Tahdit 21–36 .....	21
6.4	A – Ensimmäinen säkeistö – Tahdit 37–52 .....	22
6.5	B – Kertosäe – Tahdit 52–60 .....	23
6.6	A2 – Toinen säkeistö – Tahdit 61–76 .....	23
6.7	B(2) – Kertosäe – Tahdit 52–83.....	24
6.8	Solo – Soolo – Tahdit 84–96 .....	25
6.9	I2 – Väliosä – Tahdit 97-108 .....	26
6.10	B3 ja B4 – Viimeiset kertosäkeet – Tahdit 109–133 .....	27
7	POHDINTA.....	28
	LÄHTEET.....	29
	LIITTEET .....	30
	Liite 1. Sanat – The Final Countdown.....	30

Liite 2. Aiemmat versiot.....	31
Liite 3. Rekisteröintiehdotus .....	32
Liite 4. Lammin kirkon urkujen dispositio.....	34
Liite 5. Nuotti .....	35

## 1 JOHDANTO

Yhä useammin kanttoreiden toivotaan esittävän uruilla muutakin kuin perinteistä kirkkomusiikkia. Erityisesti vihkitoimitusten musiikkia valittaessa populaarimusiikkitoiveet eivät ole mitenkään uusi asia. Kanttorien koulutuksessa keskitytään kuitenkin lähes yksinomaan länsimaisen taidemusiikin sekä nykyään käytössä olevan liturgisen musiikin opiskeluun. Popmusiikkitoiveet saattavat aiheuttaa harmaita hiuksia kokeneellekin urkurille. Toisaalta taitavan ja improvisointitaitoisen urkurin käsissä voi olla vaarana toteutua liian mukailtu versio toivotusta kappaleesta. Tällöin lopputulos saattaa olla kirkkourkujen ominaisuuksia ajatellen hyvin tarkoituksenmukainen ja sisällöltään taiteellisessa mielessä arvokas, mutta kuulokuvaltaan ei välttämättä lainkaan sitä mitä asiakas on tutulta kappaleelta odottanut.

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus toteuttaa mahdollisimman tarkka, alkuperäistä levytystä kunnioittava soitinnus kirkkouruille Europe-yhtyeen vuonna 1986 julkaisemasta kappaleesta The Final Countdown. Tämä on yksi suosituimmista pop-kappaleista häämusiikkitoiveiden joukossa. Urkuja ei tietysti ole alunperin tarkoitettu 1980-luvun rockmusiikin esittämiseen, mutta monessa tapauksessa alkuperäisen kappaleen kuulokuva ja tunnelma ovat mielestäni hyvin tavoitettavissa. Useimmiten alkuperäisen kuulokuvan ja tunnelman toteutuminen on juuri se mitä asiakas esitykseltä odottaa.

Työn valmisteleivassa vaiheessa oli tarkoitus löytää keinot esimerkkikappaleen toteuttamiseen, minkä jälkeen tässä kirjallisessa osuudessa nuo valitut ratkaisut esitellään ja perustellaan yksityiskohtaisesti. Työn liitteenä olevaan nuottiin on aukikirjoitettu soitinnus kokonaisuudessaan, joten nuotin ja rekisteröintiohjeiden avulla taitavan urkurin on mahdollista toteuttaa esitelty versio. Työn yhteydessä valmistetun äänitteen olen äänittänyt sekvensseriohjelmalla osissa niukan työskentelyaikataulun vuoksi. Tästä huolimatta olen kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että soitinnus on toteutettavissa myös oikeilla kirkkouruilla.

## 2 RYTMIMUSIIKKIA KIRKKOURUILLA

### 2.1 Vapaa säestys ja rytmimusiikki

Vapaa säestys on muun muassa soittamista korvakuulolta ilman nuotteja sekä melodian säestämistä tyylinmukaisesti sointumerkeistä tai improvisoidulla säestyksellä (Tenni & Varpama 2004, 6). Toteutetut esitykset voivat olla vapaan säestyksen improvisoivasta luonteesta huolimatta parhaimmillaan hyvin huolella valmisteltuja. Mahdollisten nuottien tehtävä on toimia lähinnä muistiinpanoina, ja ne eivät yleensä sisällä läheskään kaikkea soitettavaa materiaalia. Koska tässä työssä on tarkoitus esittää yksityiskohtainen kuvaus siitä mitä on soitettu, esimerkkikappaleen nuotti on kokonaan aukikirjoitettu eikä näin ollen voida puhua vapaasta säestyksestä. Vapaassa säestyksessä käytettyjen rytmimusiikin toteuttamiskeinojen tuntemus kuitenkin helpottaa tämäntyyppisen musiikin soitintamista kosketinsoittimelle.

### 2.2 Rytmimusiikin toteuttamiskeinot

Pianolla voidaan soittaa melodista linjaa, vaikka samalla kädellä soitettaisiin melodian ylä- tai alapuoleisia sointuääniä. Melodian erottuminen tapahtuu painottamalla sitä säestysääniin verrattuna. Tällä tavoin voidaan esimerkiksi soittaa melodiaa ja harmoniaa samanaikaisesti oikealla kädellä. Kun tähän lisätään vielä harmoniaäänten rytmitys, voi sama käsi osallistua hyvin monipuolisesti myös kompin soittamiseen. Vasemmalle kädelle jää vähintään bassolinjasta huolehtiminen, mutta usein se osallistuu hyvin vahvasti ainakin komppiin ja harmoniaan. Pedaalilla voidaan jättää pidempiä ääniä soimaan ja vapauttaa kädet soittamaan muuta.

Urkujen tapauksessa koskettimen painamisvoimakkuus ei vaikuta äänen soinnin voimakkuuteen mitenkään, joten soittaessa samalla sormiolla<sup>1</sup> melodialinja on useimmiten sijoitettava ylimmäksi. Samanaikaisesti samalla kädellä on mahdollista soittaa myös komppia, mutta usein komppiäänien on oltava melodian alapuolella tai riittävän lyhyitä, jotta ne eivät sekoitu melodialinjaan. Lisäksi kosketinta on pidettävä painettuna koko

---

<sup>1</sup> Sormio (manuaali) on käsin soitettava koskettimisto (Rautioaho 1991, 32)

sen ajan kun haluaa sitä vastaavan äänen soivan. Uruilla dynamiikkaan voidaan vaikuttaa yhtä aikaa soivien äänikertojen määrällä. Useampisormioisissa uruissa voidaan valita eri sävyiset ja vahvuiset rekisteröinnit<sup>2</sup> kullekin sormiolle, jolloin dynamiikan vaihdoksia saadaan aikaan myös sormiota vaihtamalla. Monissa uruissa on ainakin yhdellä sormiolla käytettävissä myös paisutuskaappi<sup>3</sup>, jolla aikaansaadaan portaattomia dynamiikan muutoksia.

Jalkiolla on selkeä rooli bassolinjan soittamisessa. Kuten pianollakin, aina ei ole järkevä soittaa täysin samaa bassolinjaa kuin bassolla on alun perin soitettu levyille. Bassoa soittava käsi tai jalkio voi tällöin soittaa merkittävimmät bassoäännet ja osallistua mahdollisesti kompin olennaisten elementtien toteuttamiseen.

Nopeidenkin rytmisten kuvioiden toteuttaminen uruilla on helppoa. Useimmilla äänikerroilla äännet syttyvät välittömästi vähintään pienestä oktaavialasta ylöspäin. Kun kosketinta pidetään painettuna, soivat äännet eivät vaimene, toisin kuin pianolla, minkä vuoksi myös äänen sammuminen on lähes yhtä huomattava ja nopea muutos kuin sen syttyminen. Tämä mielikuva lopukkeesta yhdessä syttymisalukkeen kanssa antaa mahdollisuuden käyttää sekä koskettimen painamista että sen vapauttamista rytmiiikan toteuttamiseen. Toisaalta jollain äänikerroilla on taipumus syttyä muita hitaammin erityisesti matalissa äänissä, jolloin näitä ääniä tai äänikertoja on joko vältettävä tai niiden soittamisessa on ennakoitava syttymisviive.

### 2.3 Tempo ja sen käsittely

Kun soitetaan pop-/rock-musiikkia, on tempon yleensä oltava tasainen. Hyvin monet tämän tyyliuunnan kappaleet on alunperinkin levytetty klikkiraidan päälle, jolloin tasisesta temposta on huolehdittu tietokoneen tarkkatempoisen apuraidan avulla. Tasaisen tempon ylläpitämisen tekee uruilla haastavaksi myös dynamiikan muutoksiin vaadittavat rekisteröintien vaihdokset. Useimmiten äänikertojen lisääminen ja vähentäminen vaativat rekisterivalitsimien asennon muuttamista käsin, jolloin kyseinen käsi ei voi samaan aikaan soittaa, ja vaarana on tasaisen tempon häiriintyminen. Jos rekisteröintien

<sup>2</sup> Rekisteröinti on äänikertojen yhdistämistä (Kujala 2013, 67)

<sup>3</sup> Paisutuskaappi on tavallisesti koko sormion äänikertojen ympärille rakennettu kaappi, jonka liikkuvia sulkuovia soittaja voi avata ja sulkea soittopöytänsä asennetulla polkimella. Tällä saadaan aikaan äänen paisumista ja heikkenemistä. (Tulenheimo 1916, 68). Paisutuskaappi (Rautioaho 1991, 30).



vaihdot voidaan tehdä kombinaatiovalitsimilla, on vaihto yleensä huomattavasti nopeampi. Silti vaihto on tehtävä jommalla kummalla kädellä, ellei käytössä ole kombinaatiota vaihtavaa jalkakytkeitä. Rekisteröintien vaihdot on siis suunniteltava ja harjoiteltava huolella, jotta ne sujuvat riittävän nopeasti. Siten tasainen tempo on mahdollista säilyttää ilman, että kummankaan käden on luovuttava liikaa itse soittamisesta.

## **2.4 Artikulaatio ja akustiikka**

Kirkon tai konserttisalin akustiikka asettaa vaatimukset artikulaatiolle erityisesti soitettaessa rytmimusiikkia uruilla. Huolellisesta kompian soittamisesta ei ole juurikaan hyötyä, jos yleisö ei pitkän jälkikaiun vuoksi voi kunnolla erottaa ääniä toisistaan. Tässä pätee sama sääntö kuin esimerkiksi barokin urkumusiikkia soitettaessa: mitä pidempi jälkikaiku, sen irtonaisempi artikulaatio.

Toisaalta suuri tilakaiku mahdollistaa laulavampien melodioiden soittamisen, koska äänien jälkikaiut soivat koskettimen vapauttamisen jälkeenkin ja pehmentävät näin äänien muuten nopeaa sammumista. Myös äänien alukkeet hieman sekoittuvat ja pehmenevät pitkän jälkikaiun vaikutuksesta. Jos pyritään levytetyn rytmimusiikin kuulokuvan säilyttämiseen, on alkuperäinen levytys tunnettava riittävän hyvin, jotta melodian ja rytmiiikan artikulaatio voidaan toteuttaa tyylinmukaisesti tilan akustiikka huomioonottaen.

### 3 ESIMERKKIKAPPALE – THE FINAL COUNTDOWN

#### 3.1 Kappaleen taustaa

Ruotsalainen rock-yhtye Europe julkaisi vuonna 1986 The Final Countdown -singlen. Se oli ensimmäinen single yhtyeen kolmannelta studioalbumilta, joka oli myös nimeltään The Final Countdown. Kappaleen ikonisen kosketinsoitinriffin oli säveltänyt yhtyeen laulusolisti Joey Tempest jo viisi vuotta aiemmin. Kappale oli tarkoitettu avauskappaleeksi bändin keikoille, se oli melkein kuuden minuutin mittainen eikä sitä ollut suunniteltu lyhyeksi pop-hitiksi tai vastaavaksi. Siksi olikin suuri yllätys kuinka laajoissa yhteyksissä käytetty hitti siitä tuli. Kappale oli listaykkösenä 26:ssa maassa, mukaan lukien Iso-Britannia ja Saksa, ja singleä myytiin maailmanlaajuisesti yli kahdeksan miljoonaa kappaletta. Kappaleen sanat kertovat ihmisten lähdöstä avaruusmatkalle etsimään uusia asuinpaikkoja kun Maa on kulutettu loppuun (liite 1). (Songfacts.)

#### 3.2 Valinnan perusteet

The Final Countdown päättyi esimerkkikappaleeksi tähän työhön, koska olin ymmärtänyt sen olevan yksi suosituimpia populaarimusiikin kappaleita, joita toivottiin häämusiikiksi. Kappale mainitaan esimerkkinä Helsingin Sanomien häämusiikkitoiveita käsittelevässä jutussa vuodelta 2015. Tämän lisäksi käsitykseni kappaleen suosiosta pohjautui keskusteluihin opiskelukavereiden, opettajien ja tuttujen kanttorien kanssa. The Final Countdown voidaan toteuttaa uruilla hyvin monella tapaa, pienellä vaivannäöllä tai hyvinkin huolellisella valmistautumisella. Kappale oli myös yksi nuoruuteni suosikkikappaleista.

#### 3.3 Aiempia urkutoteutuksia

Kappale oli kiinnostava myös siksi, että sitä näki toteutettavan uruilla usein jonkin verran yksinkertaistettuna ja ilman suurta pyrkimystä tarkkaan alkuperäiseen kuulokuvaan. Seuraavassa listaan ja lyhyesti kommentoin muutamia Youtube-palvelusta löytyneitä esimerkkejä. Näiden esimerkkien web-osoitteet, julkaisupäivämäärät, esittäjät ja katse-

lumäärät tätä työtä tehdessä löytyvät liitteestä 2. Erilaisia versioita kuunnellessa on muistettava, että kaikki toteutukset ovat huomattavasti vaikuttavampia oikeassa uruilla varustetussa tilassa ja oikealla äänenpaineella, verrattuna esimerkiksi hiljaiseen kuunteleluun kuulokkeilla.

### **Europe - The Final Countdown**

Tämä Marko Hakanpään versio on esimerkki kotimaisesta toteutuksesta. Tässä ei ole pyritty yksityiskohtaiseen alkuperäisen kappaleen jäljittelyyn, mutta valitut ratkaisut esimerkiksi kompian osalta tekevät esityksestä toimivan. Kertosäkeissä ei kuulla juuri laulumelodiaa. Kertosäkeen korkealla urkupisteellä on tässä sointumattoa jäljittelevä vaikutus. Rekisteröinnit kasvavat uskottavan urkuteoksen tapaan.

### **The Final Countdown Europe Played on the Organ**

Tämän toteutuksen rytmikka makaa neljäsojalkion varassa, kun vasen käsi soittaa pitkiä sointuja. Tosin näin paketti pysyy myös hyvin kasassa. Kertosäkeen laulumelodiaa soitetaan vain vähän. Rakenne seuraa hyvin pitkälti alkuperäistä levytystä.

### **Europe - The Final Countdown (orgue freestyle)**

Kuten otsikkokin antaa ymmärtää, tämä versio on vapaampi toteutus. Kappaleen tunnista toki viimeistään riffistä. Tässä ei ollakaan tavoiteltu kauttaaltaan rokkaavaa versiota, vaikka sen tyypisiä osuuksia onkin. Kaikkineen tämä versio on hyvin sopiva uruilla toteutettavaksi. Se on melko pitkä, mutta kuitenkin mielenkiintoinen. Kuvauskohtaan ei valitettavasti juurikaan välity kuultavaksi vasemman käden nopeat arpeggiot.

### **The Final Countdown Organ and drum cover**

Tässä ja seuraavassa videossa rytmikan toteutus on hoidettu ulkopuolisen kompian avulla. Näin päästään lähemmäs alkuperäistä tyyliä. Koneelta tuleva rumpuraita ei tässä tapauksessa kuitenkaan ole aivan svengaavimmasta päästä, joten toteutus jää hieman kulmikkaaksi.

### **Europe - The Final Countdown (Drums and Organ Cover)**

Edelliseen verrattuna tässä soittaa urkujen kanssa rumpali oikeilla rummuilla. Toteutus toimii hieman paremmin kuin edellinen konekomppitausta. Kappaleen rakenne noudattaa alkuperäistä melko hyvin. Soinnutuksessa on tässä tapauksessa otettu pieniä vapauksia.

### **3.3.1 Yhteistä aiemmille toteutuksille**

Edellä esitellyille aiemmillä toteutuksilla on muutamia yhteisiä piirteitä, joita olen halunnut tämän työn yhteydessä kehittää. Nämä aiemmat toteutukset eivät ole pyrkineet kuulokuvan mahdollisimman tarkkaan jäljittelyyn vaan niissä on paikoitellen otettu paljonkin vapauksia. Erityisesti B-osan laulumelodiasta on luovuttu riffin kustannuksella ensimmäistä fraasia lukuun ottamatta. Kuitenkin merkittävin tässä työssä käytetty kompin toimivuuteen ja sen myötä koko kappaleen toimivuuteen vaikuttava tekijä on kompin toteuttaminen molempien käsien ja jalkion yhteistyönä. Tällaista ratkaisua ei ole hyödynnetty aiemmissa kuulemissani urkuversioissa. Niissä komppi on poikkeuksetta toteutettu vain vasemman käden ja jalkion avulla.

### **3.3.2 Muita esimerkkejä soitinuksista uruille**

Alun perin muille kokoonpanoille sävelletyn musiikin soitintaminen kirkkouruille ei ole uusi asia, vaikka tässä työssä esimerkkinä käytetystä kappaleesta ei tietääkseni löydy yhtään julkaistulla äänitteellä esitettyä urkuversiota. Hyviä esimerkkejä huolellisista ja taidokkaasti toteutetuista urkusoitinuksista löytyy muun muassa Kalevi Kiviniemen ja Gunnar Idenstamin levytuotannosta. Enimmäkseen heidän levyiltään löytyy orkestereille ja muille kokoonpanoille alunperin sävellettyä länsimaista taidemusiikkia tai kansanmusiikkia soitinnettuna uruille, mutta joukkoon mahtuu myös muutamia kappaleita soitinnettua elokuvamusiikkia.

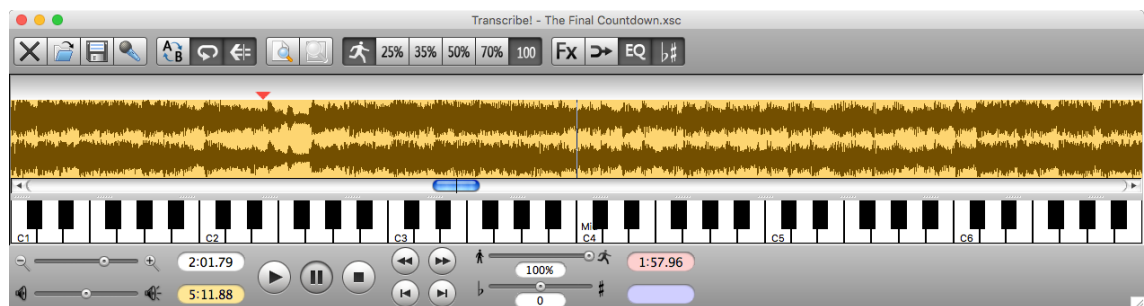
## 4 TRANSKRIPTIO

### 4.1 Transkriptio muistiinpanona

Urkusoitinnuksen valmistamiseksi oli ensin tehtävä transkriptio alkuperäisen levytyksen musiikkista. Transkriptio toimi pohjana kokeiltaessa erilaisia toteutusvaihtoehtoja uruilla ja siihen oli merkitty kuulokuvan kannalta tärkeimmät musiikilliset elementit. Transkriptio toimi muistiinpanomateriaalina, joten sen ulkoasun siistiminen julkaisukelpoiseksi ei ollut tarpeellista. Kaikkia musiikillisia yksityiskohtia ei ole käytännöllistä tai mahdollista kirjoittaa yksiselitteisesti nuottiin, joten useissa työvaiheissa piti transkription jälkeenkin tehdä tarkistuksia kuuntelemalla alkuperäistä levytystä.

### 4.2 Välineet ja keinot

Transkription tekemiseen käytin Transcribe! -musiikintoisto-ohjelmaa ja Sibelius -nuotinkirjoitusohjelmaa. Transcribe! on tehokas työkalu saman kohdan jatkuvaan toistamiseen sekä musiikin kuuntelemiseen hidastettuna. Se tarjoaa myös visuaalisen näkymän audiomateriaaliin (kuva 1).



KUVA 1. Transcribe! -näkökuva

Nuotinkirjoitusohjelmaan valitsin jalkioviivaston lisäksi useita manuaaliviivastoja, joista kaksi oli pääviivastoja. Muut manuaaliviivastot olivat varalla sellaisia kohtia varten, joissa kaikkia musiikin elementtejä ei helposti tai käytännöllisesti saanut mahtumaan pääviivastoille. Enimmillään apuviivastoja oli käytössä kolme (kuva 2).

The image displays a musical score for guitar transcription, consisting of five staves. The first staff shows a single melodic line. The second staff features guitar-specific notation, including accidentals and stems. The third and fourth staves illustrate a complex rhythmic pattern with triplets. The fifth staff shows a bass line with chords and a melodic line.

KUVA 2. Transkription viivastot

Tässä vaiheessa kompoin toteuttamisesta tai kirjoittamisesta ei tarvinnut vielä välittää. Tärkeintä oli kerätä kappaleen tapahtumat kasaan. Mahdollisen kompoin kirjoittaminen olisi myös tehnyt nuottimuistiinpanosta entistä vaikeammin luettavan.

## 5 SOITINNUKSEN VAIHEET

### 5.1 Kuulokuvan toteuttaminen

Transkription tuottaman nuottiluonnoksen avulla oli mahdollista kokeilla erilaisia vaihtoehtoja esimerkkikappaleen alkuperäisen kuulokuvan tuottamiseksi. Enimmäkseen tämä tapahtui urkujen ääressä osa kerrallaan erilaisia vaihtoehtoja kokeillen. Tarkoitus oli saada transkriptiossa löytyneitä elementtejä kuuluviin samalla painotuksella kuin ne esiintyivät alkuperäisessä levytyksessä. Näiden kokeilujen avulla transkription jälkeinen moniviivastoinen nuotti muuttui vähitellen kolmiviivastoiseen muotoon. Eri elementeille löytyi joko tapa tuoda ne esiin tai sitten osa niistä karsiutui pois. Viimeiset yksityiskohdat nuottiin muodostuivat äänitteen ohjelmointivaiheessa, jolloin eri vaihtoehtojen kokeilu oli vielä mahdollista sekvensseriohjelman avulla.

### 5.2 Elementit ja niiden valinta

Esimerkkikappaleen musiikillinen materiaali voidaan jakaa viiteen elementtiin: melodiaan, bassolinjaan, muihin liikkuviin linjoihin, rytmiin ja harmoniaan.

#### **Melodia**

Laulumelodian esiintuominen oli yksi tärkeimmistä tavoitteista. Nuottiin melodia on kirjoitettu mahdollisimman tarkkaan, mutta sen uskottava toteuttaminen sopivalla artikulaatiolla vaatii huolellista tutustumista alkuperäiseen levytykseen. Näin voidaan vähentää ylimääräistä kulmikkautta, jota laulettuun melodiaan lähes väistämättä syntyy uruilla soitettuna.

#### **Bassolinja**

Bassolinja luo pohjan harmonialle ja rytmille. Heti ensimmäisistä kokeiluista alkaen oli selvää, että jalkiolla tarkkaan soitettu alkuperäisen levytyksen bassorytmi ei olisi toimiva ratkaisu urkuversioon. Jalkiopillien reagointinopeus ei riittäisi niin tarkkaan rytmikkaan, kun taas rumpukompin tekemän neljäsosapulssin ylläpitämiseen se riittää hyvin. Näin bassolinjan tehtäväksi muodostui neljäsosapulssin sekä harmonian pohjasävelen toteuttaminen.

### **Muut liikkuvat linjat**

Erityisen merkittävä liikkuva linja esimerkikappaleessa on kosketinsoitinriffi, joka on alusta asti mukana. Kyseinen riffi on tässä tapauksessa lähes yhtä tärkeä kuin laulumelodia ja monesti kuuleekin eri urkuversioissa sen korvaavan laulumelodian suurimmassa osin kertosäettä. Muita liikkuvia linjoja ovat mm. sointumattojen ylimpien sävelten muodostamat liikkeet sekä muutamat taustalauluvastaukset.

### **Rytmi**

Kitaran, basson ja rumpujen tuottaman kompin kuulokuvan toteuttaminen uruilla ei ole itsestään selvä asia, mutta esimerkikappaleen osalta kompin toteuttamiseen löytyi mielestäni hyvin toimiva ratkaisu. Tässä soitinnuksessa komppiin osallistuvat molemmat kädet, ja kuten jo aiemmin mainittu, tärkeä neljäsosapulssi jää jalkion tehtäväksi yhdessä bassolinjan kanssa.

### **Harmonia**

Sen lisäksi, että molemmat kädet toteuttavat komppityöskentelyn, hoitavat ne samalla myös harmonian toteutumisen yhdessä bassoäänien kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että kompin soittamiseen valitaan äänet kulloinkin vallitsevan soinnun perusteella.

Kahden käden sointukomppien lisäksi myös melodia ja muut liikkuvat linjat on soitettava samoilla käsillä. Samalla on huolehdittava kompin rullaavuudesta, tempon säilymisestä, melodian laulavuudesta, ennakoitava bassoäänien syttymisviiveet ja ennen kaikkea pidettävä artikulaatio selkeänä kaikuisassa tilassa. Lisäksi urkurin on harjoitusprosessin aikana hyvä tarkistaa kuulokuvan välittyminen äänittämällä soittoaan. Vaarana voi olla selkeä rytmiikan tuntuminen soittajalle itselleen raajojen ja vartalon liikkeiden ansiosta, vaikka saliin välittyisi paljon sekavampaa rytmikkaa.

Tämän työn onnistumisen kannalta tärkein ratkaisu oli juuri kompin jakaminen kahdelle kädelle, samalla kun kummallakin kädellä on joko melodia tai jokin muu liikkuva linja hoidettavanaan.



### 5.3 Äänite

Äänite julkaistaan tämän työn yhteydessä CD-levyllä sekä Youtubessa osoitteessa:

<https://youtu.be/PptCasSYqkw>

Haastavan soitinnuksen ja tiukan aikataulun vuoksi en ehtinyt opetella esimerkkikappalletta niin huolellisesti, että olisin saanut äänitettyä siitä sujuvan version oikeilla uruilla. Siksi äänite on tehty käyttäen Logic Pro X äänitys-/sekvensseriohjelmaa ja äänitys tapahtui osa kerrallaan. Sekvensseriohjelmaa apuna käyttäen kaikkea soitettua oli mahdollista muokata jälkeenpäin, jolloin virheet oli korjattavissa ja lopputuloksena syntyi ehjä äänite. Tällaisen ohjelmointityöskentelyn myötä sain viimeistelyä myös soitinnuksen viimeiset yksityiskohdat.

Äänite kuulostaa aidoilla uruilla soitetulta, koska sekvensseriohjelma käytti äänen tuottamiseen oikeista uruista äänitettyjä näytteitä. Nämä näytteet ovat peräisin Vienna Symphonic Library:n<sup>4</sup> näytekirjastosta, jota voi käyttää sekvensseriohjelman liitännäisenä. Viennan kirjaston pilliurkunäytteet on äänitetty Wienin Konzerthaus:in suuren salin Rieger-uruista. Käytettävissä olivat näytteet joka koskettimelta ja äänikerralta erikseen, joten rekisteröinnit oli mahdollista rakentaa hyvin monipuolisesti. Äänitettä kuunneltaessa on suotavaa mieltää kappaleen oikeat esitysolosuhteet – kirkkosalissa isoilla uruilla soitettu esitys on huomattavasti vaikuttavampi kuin mahdollisesti hiljaisella äänenpaineella kuulokkeiden avulla kuunneltu äänitys.

### 5.4 Rekisteröinnit

Koska en saanut käyttööni tietoa Wienin Konzerthaus:in urkujen yhdistimistä<sup>5</sup>, en voinut olla varma äänitteellä käytettyjen äänikertojen yhdenaikaisen käytön mahdollisuuksista oikealla urulla enkä sen vuoksi raportoi äänitteellä käytettyjä rekisteröintejä. Se ei kuitenkaan ole ongelma, sillä halusin joka tapauksessa tehdä esimerkkikappaleeseen rekisteröintiehdotuksen Suomessa tyypillisille uruille (liite 3). Toinen merkittävä tavoite oli suunnitella rekisteröinnit siten, että soittaja pystyisi hoitamaan ne valitulla urkutyyppillä ilman avustajaa.

---

<sup>4</sup> Vienna Symphonic Library: <https://www.vsl.co.at/en>

<sup>5</sup> Yhdistimillä (koppelit) voidaan soittaa kahden sormion pillistöjä yhdellä sormiolla (Rautioaho 1991, 26)

Valitsin rekisteröintiehdotuksen esimerkkiuruiksi Lammin kirkon 28-äänikertaiset urut (dispositio liitteessä 4), jotka Kangasalan Urkutehdas on rakentanut vuonna 1967. Niissä on kolme sormiota ja kaksi kombinaatiota<sup>6</sup>. Uruissa on sähköpneumaattinen koneisto<sup>7</sup> ja rekisterihallinta<sup>8</sup>, joten viive koskettimen painalluksesta pillin sointiin on hyvin pieni. Rekisterivalitsimet ovat nopeasti painettavissa myös soiton aikana, mikä on esimerkkikappaleen tapauksessa näin vähäisillä kombinaatioilla hyvin tärkeää. Kombinaatiokytkimet sijaitsevat välittömästi I sormion alla.

Rekisteröintien valinta on joka tapauksessa kompromissi, mutta nämä Kangasala-urut antavat hyvän keskivertomahdollisuuden toteuttaa tämän tyyppistä musiikkia. Mekaanisilla uruilla ilman kombinaatioita esimerkkikappaleen toteuttaminen ilman avustajaa vaatii huomattavasti suurempia kompromisseja joko rekisteröinteihin tai luopumista tasaisena säilyvästä temposta, jolloin tämän soitinnuksen mielekäs toteuttaminen ei ole mahdollista. Toisaalta monipuolisilla kombinaatioilla varustetuilla uruilla voidaan päästä erittäin vaihtelevaan ja yksityiskohtaiseen lopputulokseen.

Aiemmin mainitusta äänitystavasta huolimatta kävin rekisteröintiehdotuksessa mainitut rekisteröinnit läpi Lammin kirkon uruilla kohta kohdalta opetellen soittamaan olennaiset taitteet, jotta voin varmistua rekisterivaihtojen olevan mahdollisia ja tarkoituksenmukaisia. Haluan korostaa, että mainittu rekisteröintiehdotus on vain yksi monista toimivista vaihtoehtoista.

## 5.5 Nuotti

Vasta kun koko esimerkkikappale oli ohjelmoitu valmiiksi ja äänitteestä pystyi varmistamaan kuulokuvan ja yksityiskohtien onnistumisen, oli aika kirjoittaa nuotti lopulliseen asuunsa (liite 5). Halusin kirjoittaa kaiken näkyviin, jotta nuotti voi yksiselitteisesti kertoa, artikulaatiota lukuun ottamatta, mitä on tarkoitus soittaa. Tällaisen rytmimusiikin tapauksessa nuottikuvassa on tällöin hyvin paljon luettavaa (kuva 3). Yksi vaihtoehto

<sup>6</sup> Kombinaatiot (ryhmittimet) ovat rekisterikoneiston lisälaitteita, joilla voidaan tehdä rekisterimuutoksia koskematta itse rekisterivalitsimiin (Rautioaho 1991, 29).

<sup>7</sup> Koskettimen painallukset välittyvät soittopöydästä sähköisesti ilmalaatikolle, mutta ilmalaatikko on pneumaattinen (Rautioaho 1991, 23).

<sup>8</sup> Soittopöydän rekisteriliikkeet välittyvät sähkövirran välityksellä ilmalaatikossa oleviin rekisteriventtiilien käyttömagneetteihin (Rautioaho 1991, 24).

nuottikuvan yksinkertaistamiseksi olisi ollut kirjoittaa komppia esimerkiksi kaksi tahtia jokaisen osan alkuun ja sen jälkeen merkitä komppi jatkumaan samanlaisena. Tällöin soittaja joutuisi itse valitsemaan äänet, joilla komppi toteutetaan sointujen vaihtuessa. Kappaleen esittämisen kannalta tämäkin olisi toimiva vaihtoehto, mutta tässä työssä halusin tehdä nuotin, joka vastaa samassa yhteydessä valmistettua äänitettä täysin.

28

E F#m E/G# A D C#(sus4) C#7

KUVA 3. Ote aukikirjoitetusta nuotista

## 6 SOITINNUKSEN ANALYYSI

### 6.1 Ennen introa – Tahdit 1–6

Kappaleen alussa oleva matala raketin murina tehdään soittamalla muutama pienen intervallin päässä toisistaan oleva 16-jalkaisen huiluäänikerran matala ääni sormiolla. Alussa paisutuskaappi on kiinni, jolloin äänten alukkeet ja soittoventtiilejä käyttävien vekselimagneettien napsahdukset vaimenevat hieman. Itse matalan soinnin voimakkuuteen kaapin asennolla ei juuri ole vaikutusta ja kaappi voidaan avata rauhallisesti heti äänien sytyttyä. Tämän jälkeen alunperin glissandona soiva matala linja tehdään jalkiolla legatossa. Matalat äänet, lähes kromaattinen nousu, huolellinen legato ja akustiikka saavat aikaan glissandomaisen liikkeen. Kappale aloitetaan kombinaatiolla 1. jalkioglis-sandojen aikana tehdään III sormiolle äänikertojen lisäys ja samalla poistetaan 16-jalkainen äänikerta tältä sormiolta. Intron melodia alkaa III sormiolla.

### 6.2 I – Intro ennen komppia – Tahdit 7–20

Tästä alkaa riffi, jonka lähes jokainen pohjoismaalainen tietää. Riffin yksinkertaisuudesta huolimatta on sen artikulaatio syytä tarkistaa levyltä. Komppi ei ole tässä kohtaa vielä mukana. Vasen käsi soittaa sointumattoa siten, että sointujen ylimmät äänet muodostavat levyllä hyvin erottuvan linjan. Oikean käden viivaston päälle merkityt pienemmät nuotit ovat riffin kaikuja, jotka soitetaan oikealla kädellä säestysmanuaalilta. Niiden soittaminen ei ole pakollista, mutta ne pehmentävät riffin taukoja edeltävien nuottien loppuja. Levyllä on myös kuultavissa riffissä käytetty tämän tyyppinen delay-efekti.

Rekisteröinti kasvaa tahdissa 12 sormioiden vaihdolla. Samalla vähennetään 2-jalkainen huiluäänikerta III sormiolta, jotta se toimii paremmin säestyksenä. Melodia vaihtuu I sormiolle ja tahdistä 12 alkaen säestyskädelle tulee joka toiseen tahtiin nousu seuraavalle soinnulle. Täydellisesti tätä nousevaa linjaa ei saanut esille. Esimerkiksi tahdin 12 nousevan linjan pitäisi johtaa tahdin 13 alussa oktaavia matalammalle d:lle kuin nyt on soinnun ylin ääni. Sointujen ylä-äänien linja on tässä kohtaa kuitenkin yhä vallitseva, joten tämä oli mielestäni hyvä ratkaisu toteuttaa mielikuva molemmista linjoista.

Säestyssointujen ylä-äänien linja jatkuu aina tahtiin 20 asti. Tässä tahdissa levyllä on tahdin mittainen rumpufilli, ennen kuin varsinainen komppi alkaa tahdissa 21. Rumpufillin kuulokuvan matkimiseksi edes jotenkin olisi rekisteröintivaihdos vahvemaksi tehtävä tämän tahdin alussa. Rekisteröinnin muutos on niin iso, että tässä on hyvä käyttää kombinaation vaihtoa ja valitaan kombinaatio 2. Kombinaation vaihto ei kuitenkaan onnistu säestyksen pitkän soinnun ja tahdissa 19 loppuun asti liikkuvan melodian vuoksi ennen kuin tahdin 20 toisen iskun edellä, jolloin sen voi nopeasti vaihtaa oikean käden peukalolla.

Tahdissa 20 oikeasta kädestä jätetään pitkä melodiaääni  $c^2$  pois toisesta iskusta alkaen, jotta se ei korostuisi aiempaan melodiaan nähden liikaa uudella rekisteröinnillä. Melodiaääni jää edelleen kuuluvaksi vasemman käden sointuun. Koska tässä tahdissa on muutenkin vahva rytmikka, edellä mainitun melodiaäänen katkeaminen ja säestyssoinnun käännöksen vaihto eivät merkittävästi tee tahtiin neljäsosanuotti–pisteellinen puolinuotti -jakoa, vaan mielikuva melodian ja soinnun kokonuottikestosta säilyy. Jalkio osallistuu myös vahvasti rumpufillin rytmiin. Jalkio soittaa tuplaäänit ensimmäistä iskua lukuun ottamatta rumpuiskujen vahvistamiseksi. Tässä tahdissa on ensimmäistä kertaa huolehdittava, että matalat jalkioäänit eivät syty jäljessä.

### 6.3 I – Komppi alkaa – Tahdit 21–36



KUVA 4. Sormioilla tehtävä "Tät-tä-rä-Tät-tä-rä" -rytmi.

Tahdin 20 alussa valitulla rekisteröinnillä jatketaan. Komppi muodostuu jalkiosta ja molemmista käsistä siten, että jalkio tuottaa rumpukompin vahvan neljäsosapulssin, kun vasen ja oikea käsi yhdessä tekevät kitaran ja basson soittamaa pisteellistä "Tät-tä-rä-Tät-tä-rä" -rytmiä (kuva 4). Kompissa neljäsosat eivät ole keskenään yhtä vahvoja, vaan tahtien kakkos- ja nelosiskuille tulee voimakkaampi isku, joka rummuilla lyödään virve-

liin. Virveli-isku tehdään oikealla kädellä lisäämällä komppiin kakkos- ja nelosiskuille toinen ääni. Tämä tuplaääni voidaan jättää pois, jos se osuu melodian kanssa samaan ääneen, kuten tahdin 21 neljännellä iskulla. Muuten oikean käden kompissa käytetään yhden äänen toistoja, kun taas vasemman käden kompissa kahta ääntä. Oikean käden sormiolla on vahvempi rekisteröinti kuin vasemman, joten käytännössä kummankin käden rytmikomponentit ovat lähes yhtä vahvoja ja muodostavat yhtenäisen pisteellisen rytmin. Oikean käden vahvemmassa rekisteröinnistä johtuen myös virveli-iskun paikat voimistuvat merkittävästi pelkästään yhden äänen lisäyksellä näille iskuille.

Kompista huolimatta oikean käden tehtäväksi jää edelleen huolehtia kosketinsoitinriffistä. Vasemmalle kädelle jää kompin lisäksi aiemminkin introssa esiintyvän sointujen ylimmistä äänistä muodostuvan linjan säilyttäminen. Tämä tehdään kuljettamalla kokonuuotteja ensin komppiäänien välissä ja linjan myöhemmin noustessa, tahdista 29 eteenpäin, komppiäänien päällä. Vaikka tämä linja kulkee aiempaan introon verrattuna oktaavia alempana, rekisteröintimuutos tekee sen erottumisen selkeäksi.

Varsinaisen intron päättymisen jälkeen ennen A-osaa on vielä neljän tahdin mittainen välike. Koko välikkeen ajan soivan saman soinnun ylintä ääntä jäljittelee vasemman käden urkupiste oktaavia matalammalta, jotta se ei muodostuisi liian vahvaksi. Välikkeessä esiintyy myös pieni melodialinja oikeassa kädessä. Välikkeessä oikea käsi siirtyy II sormiolle, jossa rekisteröinti on hieman pienempi ja kevyt intensiteetin lasku toteutuu ennen säkeistöä.

#### **6.4 A – Ensimmäinen säkeistö – Tahdit 37–52**

Heti A-osan alussa oikea käsi palaa I sormiolle. Kompin "Tät-tä-rä-Tät-tä-rä" -rytmi muuttuu "Tät-tä-rä-Tät-tä" -rytmiksi enimmäkseen sen vuoksi, että sähkökitara soittaa pitkiä sointuja. Basso tekee edelleen "Tät-tä-rä-Tät-tä-rä" -rytmiä, mutta se ei yksin riitä viemään mielikuvaa pois virvelin ja bassorummun vaikutukselta lyhyemmän "Tät-tä-rä-Tät-tä" -rytmin suuntaan. Vaikka tämä mielikuva rytmistä ei levytyksessä enää jatku A-osan puolivälin jälkeen, kompin ero suhteessa B-osaan oli omiaan mahdollistamaan B-osan kasvamisen A-osaan nähden ja siksi halusin pitää niiden kompit soitinnuksessa hieman erilaisina.

Melodian toteuttamisessa on jälleen syytä tutustua hyvin alkuperäiseen levytykseen. Melodian tulisi säilyä laulavan kuuloisena, sillä vaarana uruilla on tarkan laulurytmin muuttuminen helposti liian kulmikkaaksi. Säkeistöissä laulumelodian toteuttamista helpottaa oikean käden kompin pieni yksinkertaistuminen. Säkeistön sointujen ylä-äänten linja ilmenee taas säestyskäden koko- ja puolinuotteina. Vasta A-osan puolivälin jälkeen tämä linja alkaa liikkua enemmän. Säkeistön päätteeksi vasen käsi ja jalkio tekevät vahvat iskut keskenään samassa rytmissä.

### **6.5 B – Kertosäe – Tahdit 52–60**

Kertosäe alkaa kohomelodialla ja rumpuiskuja jäljittelevillä jalkioäänillä jo tahdissa 52. Rekisteröintiä kasvatetaan juuri ennen melodian kohoaa vaihtamalla käytössä olevasta kombinaatiosta käsirekisteriin, jonka rekisteröinti on kombinaatioita vahvempi. Kompin palautuminen "Tät-tä-rä-Tät-tä-rä" -rytmiksi ja rekisteröinnin kasvu lisäävät kertosäkeen intensiteettiä suhteessa säkeistöihin. Säestyskäden kokonuotti noudattaa introssa esiteltyä linjaa. Samoin kosketinsoitinriffi tulee B-osassa tärkeäksi tekijäksi yhdessä melodian kanssa. Harvasta laulumelodiasta johtuen riffi saadaan soitettua melodian kanssa lähes kokonaan. Ainoastaan tahdeissa 56 ja 60 joudutaan riffin toteutuksesta luopumaan. Kertosäkeessä tahtien 56–57 taustalaululinja toteutetaan oikean käden kompin mukana, mutta tätä asiaa käsitellään tarkemmin seuraavan kertosäkeen B(2) yhteydessä kohdassa 6.7 (kuva 5).

### **6.6 A2 – Toinen säkeistö – Tahdit 61–76**

Toisessa säkeistössä melodia on hieman erilainen ensimmäiseen säkeistöön verrattuna. Rekisteröinnissä palataan kombinaatioon 2, mutta vasta A2-osan ensimmäisen tahdin puolivälissä. Tällöin B-osan melodia on tullut kokonaan valmiiksi ja oikean käden komppia tekevä peukalo ehtii taukojen aikana hyvin painaa I sormion alla sijaitsevaa kombinaatiokytkintä. A2-osan toisessa tahdissa pienenä yksityiskohtana on levyllä kuultava melodialinjan lopun toisto delay-efektin avulla. Tämä tehdään uruilla melodian toistona oktaavia alemmaa. Säestysmanuaali ja jalkio toimivat identtisesti ensimmäisen A-osan kanssa.

## 6.7 B(2) – Kertosäe – Tahdit 52–83

Toinen kertosäe vastaa rekisteröinneiltään ja toteutukseltaan ensimmäistä. Se on kuitenkin kuusi tahtia ensimmäistä pidempi. Ensimmäiset neljä tahtia tulee lisää, kun B-osan rakenne vastaa nyt Intron komppi-osaa eli tahteja 21–32 sisältäen dominantille johtavan nousun. Loput kaksi lisätahtia ovat kaksi viimeistä tahtia, jotka valmistavat Solo-osaan. Näiden tahtien aikana jäljitellään rumpufillin rytmiä ja niistä ensimmäisen, tahdin 82 aikana tehdään lisäyksiä rekisteröintiin. Tässä on vasemmalla kädellä tahdin mittainen tauko aikaa tehdä III sormion äänikertalisäys. I sormion yhdistimen lisäys tehdään mieluiten vasta tahtiviivalla ennen tahtia 83.

Tahdin 78 kolmannesta iskusta alkaen toteutetaan taustalaulujen vastaus, jossa on aiemmin laulettu melodia ja sen yläpuolinen terssi-stemma. Nyt terssi-stemma on yhdistetty oikean käden komppiin oktaavia matalammalle, jolloin se ei muodostu liian vahvaksi. Samoin tahdin 80 alussa oleva A#–H -linja jäljittelee lauluissa tapahtuvaa glissandoa. Tällä tavalla glissandosta saadaan edes pieni aavistus, vaikka portaattoman glissandon toteuttaminen uruilla on mahdotonta. (kuva 5).

The image shows a musical score for piano accompaniment, measures 74-83. The score is in G major (one sharp) and 4/4 time. It shows a 'FINAL COUNTDOWN' section starting at measure 74. Measure 74 has a 'KOMS. 0' marking. The bass line has chords C#m and E. Measure 75 has a treble clef change and a key signature change to E major. The bass line has chords E, F#m, and E/G#. Measure 79 has a 'III + REG.' marking. The bass line has chords A, D, C#(SUS4), C#7, and F#m. Measure 80 has a 'I + REG.' marking. The score ends with a double bar line.

KUVA 5. Taustalaulustemman esittäminen kompin yhteydessä



## 6.8 Solo – Soolo – Tahdit 84–96

Soolon alkupuoli on tehty kahdella kitaralla, jotka soittavat terssin etäisyydellä toisistaan. Erityisesti soolon rytmin ja äänien tarkistamisessa oli Transcribe! -soittimesta ja sen hidastusominaisuudesta suuri apu. Soolon alku muodostuu kolmen äänen nousevasta 16-osalinjasta, jonka viimeisen 16-osan aikana palataan 32-osanuotilla samaa linjaa takaisin. Nämä nousut aikaistuvat jokaisella neljäsosalla yhden 16-osan verran ja sama kuvio alkaa uudelleen aina seuraavassa tahdissa uudella harmonialla. Erityisesti 32-osalaskun soittaminen voi olla hyvin haastavaa, joten tarvittaessa kuvion voi toteuttaa myös 16-osanousuna, josta jätetään palaava 32-osanuotti pois (kuva 6). Tämä on hyvä ratkaisu, jos 32-osan soittaminen ei täysin onnistu. Toisaalta onnistuessaan 32-osalasku tekee sooloon hyvin aidosti alkuperäistä muistuttavan sävyn.

84 (I) (II)  
SOLO palaavat 32-osat voidaan jättää pois  
Bm A

KUVA 6. Soolon alku.

Soolon alun 16-osanousujen aikana molemmat kädet ovat sidottuina tuplakitaran toteuttamiseen, mutta soolon viidennen tahdin puolivälistä alkaen kitaralinja muuttuu yksinäiseksi, jolloin komppia voidaan jatkaa B-osan tapaan, lukuun ottamatta tahteja 90–91, joissa solo muodostuu pääosin taas 16-osista. Tässä kohtaa komppia tekee vain vasen käsi. Kuten soolon alkupuolella, myös tahdeissa 90–91 komppi ei ole välttämätön, koska melodiat muodostuvat nopeista aika-arvoista ja jalkio pystyy kuitenkin ylläpitämään neljäsosapulssin.

Soolo alkaa I ja II sormioilla, joiden rekisteröinnit ovat tässä kohtaa lähes yhtä vahvoja. Soolon viidennessä tahdissa vasen käsi vaihtaa hieman hiljaisemmalle III sormiolle tekemään komppia. Tässä kohtaa vasemman käden kokonuotit eivät olleet levyllä tarkalleen kuultavissa koko matkalta, mutta niiden merkitys onkin tehdä sointumaton virkaa, koska sellaista massaa taustalta kuitenkin löytyy. Vastaavat sormiot ovat käytössä myös

soolon kertauksessa samoin kuin vasemman käden paluu III sormiolle tahdissa 93. Soolo päättyy tahtiin 96, jonka lopuksi on tehtävä II sormion rekisteröintimuutos juuri ennen I2-osaa. Tätä varten voidaan vasemmalla kädellä jättää tahdin 96 viimeinen neljäsosa soittamatta. Olennaista on, että rekisteröinnin muutos onnistuu ja tahdin 97 alussa vasen käsi aloittaa II sormiolla täsmällisesti.

## 6.9 I2 – Väliosia – Tahdit 97-108

Soolon jälkeen väliosassa palataan tuttuun kosketinsoitinriffiin. Komppi vaihtuu iskuihin, jotka tulevat tahtien ykkösille ja joka toinen tahti ykköstä edeltävälle 8-osalle. Nämä iskut tehdään oikean käden soinnulla ja jalkiolla. Vasen käsi soittaa levyllä hyvin kuuluvan sointumaton II sormiolla.

Tahdista 101 alkaen edellisen neljän tahdin iskut toistuvat, mutta lisäksi virveli tekee joka tahdin ykkösellä tremolon, joka päättyy virveli-iskuun tahdin kakkosella. Tremolo tehdään nyt uruilla soinnun murtamisella alaspäin kohti tahdin toista iskua. Tahtien toisille iskuille lisätään myös jalkion 8-osa merkitsemään tätä virveli-iskua. Samoin jalkiolla esitettävä virveli-isku tulee joka tahdin neloselle. (kuva 7)

KUVA 7. Rumpuiskujen esittäminen

Säestykseen tulee 101 tahdista alkaen mukaan introssa aiemmin käytetty nouseva linja joka toiseen tahtiin. Tässä voi myös kokeilla vaihtaa vasemman käden III sormiolle, joka on II sormiota vahvempi. Viimeistään vaihto III sormiolle tehdään tahdin 105 alussa. 104–107 tahdeista jää poikkeuksellisesti laulumelodia pois. Pitkiä ääniä sisältävän laulumelodian käyttäminen tässä kohtaa olisi vaatinut riffin soittamisen samaan aikaan,

jotta välttyään liialliselta intensiteetin laskulta ennen kertosäettä. Melodian ja riffin toteuttaminen yhdessä vaikutti tässä kohtaa myös hieman sekavalta. Tahdissa 108 soiteetaan rumpufillin mukaiset iskut ja vasen käsi lisää yhdistimet tahdin päätteeksi.

### **6.10 B3 ja B4 – Viimeiset kertosäkeet – Tahdit 109–133**

Kertosäkeen B3 alkamisen jälkeen rekisteröinnit eivät enää muutu. Jalkion "äänikertojen lisäys" tehdään soittamalla jalkioäänet oktaavituplattuina tästä eteenpäin. Laulumelodia voidaan esittää tästä loppuun asti, joten kosketinsoitinriffi väistyy tarpeen mukaan aiempien kertosäkeiden tapaan. Stemmalauluja esitetään oikean käden kompin yhteydessä aiempien kertosäkeiden tapaan tahdeissa 112–113, 117–119, 124–125 sekä 129–131 (kuva 5). Tahdissa 120 tehdään levytyksen mukaiset iskut. Koska tahdin ykköseltä puuttuu bassorummun isku, jätetään tästä kohtaa myös jalkio pois. Tahdin 120 ensimmäisen 8-osan virveli-isku tehdään sormioilla. Näin saavutetaan kuulokuva, jossa tahdin ensimmäinen 8-osa ei ole tyhjä, mutta varsinaiset iskut alkavat vasta toiselta 8-osalta.

Levytyksessä kappaleen loppu vaimennetaan pois, joten urkusoitinnukselle oli keksittävä sopiva lopetustapa. Mielestäni hyvä ratkaisu on päättää kappale aiemmin tahdissa 120 kuultuihin iskuihin viimeisen kertosäkeen päätteeksi. Vastaavat iskut ovat myös levyllä, mutta nyt tahdin 132 puolivälistä iskuja jatketaan tahdin loppuun asti ja 133 tahdille tuleva sointu jää fermaatille soimaan. Tällä tavalla myös laulumelodia on omalla paikallaan aina tahdin 132 puoliväliin asti. Jalkion viimeiset äänet soitetaan niin matalalta kuin mahdollista, jolloin kappale päättyy hyvin vahvasti ja selkeästi. Viimeiselle kahdelle iskulle voi tehdä pientä painotusta. En käyttäisi sanaa hidastus, vaikka tempo tässä kohtaa käytännössä hieman venyy.

## 7 POHDINTA

Opinnäytetyön myötä pääsin syventymään kirkkourkujen mahdollisuuksiin kevyen musiikin esittämisessä. Aihe oli ollut kiinnostava opintojeni alusta alkaen, mutta missään vaiheessa en ollut ehtinyt paneutua siihen riittävästi. Muun urkuharjoittelun lomassa olin kokeillut soittaa monenlaista kevyttä musiikkia, mutta koskaan en ollut viimeistellyt kappaleita valmiiksi. Näin myöskään luottamusta urkujen soveltuvuudesta kevyen musiikin esittämiseen ei ollut päässyt syntymään.

Tässä työssä esitelty soitinnus onnistui paremmin kuin osasin odottaa. Tärkeimpänä tavoitteena ollut alkuperäisen levytyksen kuulokuvan välittyminen toteutui mielestäni hyvin. Erityisesti kahden käden samanaikainen osallistuminen kompin soittamiseen oli ratkaisevassa asemassa soitinnuksen onnistumisen kannalta. Kyseinen komppaustapa yhdistettynä melodian ja muiden esitettävien linjojen kanssa on soittoteknisesti melko haastava, minkä vuoksi sitä ei ehkä aiemmin tullut kokeilleeksi. Vapaan säestyksen tunteilla tällainen kompin jakaminen molemmille käsille pianoa soittaessa oli toki tullut esiin, mutta koska pianon soittotavat eivät ole soittimien erilaisista ominaisuuksista johtuen suoraan siirrettävissä uruille, ei tällaisen komppaustavan kokeileminen tullut ensimieleen.

Onnistuneen lopputuloksen myötä voin todeta kirkkourkujen soveltuvan hyvin kevyen musiikin esittämiseen. Kynnys etsiä ratkaisuja myös muiden popmusiikkia edustavien kappaleiden soitintamiseen on nyt huomattavasti matalampi. Mahdollisuus toteuttaa kuulokovaltaan uskottavia urkuversioita suuren yleisön tuntemista kevyen musiikin klassikoista motivoi laajentamaan omaa urkuohjelmiston osaamista myös perinteisen kirkkomusiikin ulkopuolelle.

## LÄHTEET

Helsingin Sanomat. 2015. Toimittaja Anni Heikkilä. Guns N' Rosesia tai Tapani Kansaa – taitava kanttori voi toteuttaa hääparin villitkin musiikkitoiveet. Digijulkaisu. 27.6.2015. Luettu 25.10.2017. <https://www.hs.fi/elama/art-2000002834578.html>

Kujala, S. 2013. Käsikirja uruista säveltäjille. Sibelius-Akatemia. Taiteilijakoulutus, DocMus-tohtorikoulu. Musiikin tohtoritutkinnon kirjallinen työ. [http://ethesis.siba.fi/files/kasikirja\\_uruista.pdf](http://ethesis.siba.fi/files/kasikirja_uruista.pdf)

Rautioaho, A. 1991. Urkujen rakenteen ja historian perusteet sekä urkusanasto. Helsinki: Sibelius-Akatemia

Songfacts. The Final Countdown by Europe. Luettu 25.10.2017. <http://www.songfacts.com/detail.php?id=8404>

Tenni, J. & Varpama, J. 2004. Vapaa säestys ja improvisointi. Helsinki: Kustannusosa-  
keyhtiö Otava.

Tulenheimo, M. 1916. Urut. Niiden rakenne ja hoito. Näköispainos 2009. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö 1916 / Helsinki: Lasipalatsi 2009.

**LIITTEET**

## Liite 1. Sanat – The Final Countdown

(Ten, nine, eight, seven, six, five, four, three, two, one)

We're leaving together,  
 But still it's farewell  
 And maybe we'll come back  
 To earth, who can tell?  
 I guess there is no one to blame  
 We're leaving ground (leaving ground)  
 Will things ever be the same again?

It's the final countdown  
 The final countdown

Oh

We're heading for Venus (Venus)  
 And still we stand tall  
 'Cause maybe they've seen us (seen us)  
 And welcome us all, yeah  
 With so many light years to go  
 And things to be found (to be found)  
 I'm sure that we'll all miss her so

It's the final countdown  
 The final countdown  
 The final countdown  
 The final countdown  
 Oh

The final countdown, oh  
 It's the final count down  
 The final countdown  
 The final countdown  
 The final countdown  
 Oh  
 It's the final count down  
 We're leaving together  
 The final count down  
 We'll all miss her so  
 It's the final countdown  
 It's the final countdown  
 Oh  
 It's the final countdown, yeah

San. Joey Tempest

© Sony/ATV Music Publishing LLC

## Liite 2. Aiemmat versiot

Näyttökertamäärät tarkistettu 26.10.2017

### Europe - The Final Countdown

Esittäjä: Marko Hakanpää

59 011 näyttökertaa

Julkaistu 29.8.2016

<https://www.youtube.com/watch?v=h2RoWKDRqLA>

### The Final Countdown Europe Played on the Organ

Esittäjä: Andrey Bardin

27 652 näyttökertaa

Julkaistu 7.7.2016

<https://www.youtube.com/watch?v=bosWbamgc34>

### Europe - The Final Countdown (orgue freestyle)

Julkaisija: Etienne J.

62 882 näyttökertaa

Julkaistu 21.2.2010

[https://www.youtube.com/watch?v=Ke2xid9Ky\\_k](https://www.youtube.com/watch?v=Ke2xid9Ky_k)

### The Final Countdown Organ and drum cover

Esittäjä: Max Borgström

231 näyttökertaa

Julkaistu 24.7.2017

<https://www.youtube.com/watch?v=mcVMLH9zSdU>

### Europe - Final Countdown (Drums And Organ Cover)

Julkaisija: Lorenzo Flipse

6 438 näyttökertaa

Julkaistu 23.11.2014

<https://www.youtube.com/watch?v=-g6yvMeWjQw>

## Liite 3. Rekisteröintiehdotus

1 (2)

## Kombinaatiotaulukko

	<b>Käsirekisteri (0)</b>	<b>1</b>	<b>2</b>
<b>I</b>	Principale 8' Ottava 4' Flauto cuspido 2' Mixtura 4 F Yhdistimet: III, I4'	Principale 8' Ottava 4' Flauto cuspido 2' Yhdistimet: III4'	Principale 8' Ottava 4' Flauto cuspido 2' Yhdistimet: III, I4'
<b>II</b>	Bordone 8' Flauto conico 4' Principale legno 4' Flauto silvanto 2' Sesquialtera 2 F 2 2/3' Quarta 2 F 1 1/3' Yhdistimet: III, III4'	Bordone 8'	Bordone 8' Flauto conico 4' Principale legno 4' Flauto silvanto 2' Sesquialtera 2 F 2 2/3' Quarta 2 F 1 1/3'
<b>III</b>	Flauto camino 8' Flauto traverso 4' Zufolo 2' Acuta 3 F 1' Tromba 8'	Bordone amabile 16' Kaappi: kiinni	Flauto camino 8' Flauto traverso 4' Zufolo 2' Tromba 8'
<b>P</b>	Bordone amabile III 16' Subbasso 16' Principale 8' Fagotto 16' Yhdistimet: I, III	Bordone amabile III 16' Subbasso 16' Principale 8'	Bordone amabile III 16' Subbasso 16' Principale 8' Yhdistimet: I, III



### Rekisteröintitapahtumat

<b>Tahti</b>	<b>Sormio</b>	<b>Muutos</b>	<b>Kädet (oikea/vasen)</b>
0		Kombinaatio 1	
1	III	Kaappi auki	-/III
3-6 aikana	III	- Bordone amabile 16' + Salicionale 8' + Flauto camino 8' + Flauto traverso 4' + Zufolo 2'	
7			III/II
12 – 1. isku	III	- Zufolo 2'	I/III
20 – 2. isku		Kombinaatio 2	
33			II/III
37			I/III
52 – 2. isku		Käsirekisteri (0)	
61 – 3. isku		Kombinaatio 2	
76 – 2. isku		Käsirekisteri (0)	
82 aikana	III	+ Nasardo 1 1/3' + Oboe 4'	
83	I	+ II4'	
84			I/II
88 – 3. isku			I/III
93 – 3. isku			I/III
96 – 4. isku	II	- III - III4'	
97			I/II
101			I/III
108 – 3.-4. isku	I II	+ III4' + III4'	
109			I/II

## Liite 4. Lammin kirkon urkujen dispositio

**Lammin kirkon urut**

Urkurakentaja: Oy Kangasalan Urkutehdas Ab 1967 (Opus 791)

28 äänikertaa + kellot, sähköpneumaattinen koneisto ja hallinta.

2 Kombinaatiota, Tutti, -R, -Z, yleisyhdistin, yleispaisutin sulkihoineen.

Äänialat: jalkio C-f<sup>1</sup>, sormiot C-g<sup>3</sup>**I**

Principale 8'  
 Flauto copula 8'  
 Ottava 4'  
 Quinta 2 <sup>2</sup>/<sub>3</sub>'  
 Flauto cuspidato 2'  
 Mixtura 4 F 1 <sup>1</sup>/<sub>3</sub>'

**II <**

Bordone 8'  
 Flauto conico 4'  
 Principale legno 4' (kaapin edessä)  
 Flauto silvanto 2'  
 Sesquialtera 2 F 2 <sup>2</sup>/<sub>3</sub>'  
 Quarta 2 F 1 <sup>1</sup>/<sub>3</sub>'  
 Vox humana 8'  
*Tremolo*  
 Campana a-d2 (kellot)

**III <**

Bordone amabile 16'  
 Flauto camino 8'  
 Voce celeste 2 F 8'  
 Salicionale 8'  
 Flauto traverso 4'  
 Zufolo 2'  
 Nasardo 1 <sup>1</sup>/<sub>3</sub>'  
 Acuta 3 F 1'  
 Tromba 8'  
 Oboe 4'  
*Tremolo*

**Jalkio**

Bordone amabile III 16'  
 Subbasso 16'  
 Salicionale III 8'  
 Principale 8'  
 Quintadena camino 4'  
 Cornetto ottava 2' + 1'  
 Fagotto 16'

**Koppelit**

II-I  
 III-I  
 I 4'  
 II-I 4'  
 III-I 4'  
 III-II  
 III-II 4'  
 III 4'  
 III 16'  
 Suppressione III  
 I-P  
 II-P  
 III-P  
 III-P 4'

Suomen urut. Lammin kirkko. Suomen Kanttori-urkuriliitto. Luettu: 27.11.2017

<http://suomenurut.vik.fi/lammi/lammin-kirkko/>

### THE FINAL COUNTDOWN

ORGAN

PEALS

KOMB. 1

III + REG.

(III MAN.)

(II MAN.)

(2x)

REG. CO

(-GLISS.)

F#m F#m/E D

9

III - REG.

(1)

(III)

Bm E C#7/E# E C#7/E# F#m F#m/E D

14

1

2

Bm E C#7/E# E C#7/E# F#m E/G# A D

19

KOMB. 2

C#(sus4) C#7 F#m D

-THE FINAL COUNTDOWN-

23

Bm E F#m D Bm

28

E F#m E/G# A D C#(sus4) C#7

33 (II)

F#m

37 A (1)

F#m Bm F#m

42

E/G# A D E

-THE FINAL COUNTDOWN-

47 KABREK. (O)

A E/G# F#m A/E D C#m E

53 B

F#m D Bm E F#m

58 A2 KOMB. 2 (Svb. ...)

D Bm E F#m

65

Bm F#m E/G# A

69

D E A E/G# F#m A/E D

4

-THE FINAL COUNTDOWN-

74 **KASBEK. (0)**

C#m E

D.S. AL CODA

79

A D C#(SU54) C#7 F#m

III + REG. I + REG.

**SOLO**

84

Bm A D

(I) (II)

87

G G/F# Em A

1. 2.

90

Bm F#m G G/F#

1. 2.

-THE FINAL COUNTDOWN-

95

II - REG.

Em A Bm C#

97

12

F#m D Bm E F#m

102

D Bm E F#m E/G# A D C#(9/5/4)

108

I + REG.  
II + REG.

83

C#7 F#m D Bm E

113

F#m D Bm E F#m E/G#

-THE FINAL COUNTDOWN-

118 84

A D C#(sus4) C#7 F#m D

123

Bm E F#m D Bm

128

E F#m E/G# A D C#(sus4) C#7